

Plenum

Torsdag 17.10.2024 kl. 16.01—20.46

2.3. Muntlig fråga om vårdpersonalens arbetssituation (Hanna Räsänen cent)

Muntligt spörsmål MFT 173/2024 rd

Muntlig frågestund

Talman Jussi Halla-aho: Nästa frågeställare, ledamot Hanna Räsänen, varsågod.

Debatt

16.39 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Perheemme aikuiset lapset ovat kaikki töissä sote-alalla tai opiskelemassa sote-alalle. Meillä on perheessä jo lähihoitaja, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, ensihoitaja ja röntgenhoitaja. Saan siis seurata varsin läheltä äitinä, mitä hoitotyö on. Olen päättäjänä ja äitinä todella huolissani asiasta. Töitä tehdään alalla aivan jaksamisen äärirajoilla. Nyt te, kokoomus ja perussuomalaiset, laitate nämä ihmiset lailla pysyvään palkkakuoppaan. Samaan aikaan te leikkaatte sote-palveluista, ja tämä tarkoittaa sitä, että usealla hyvinvointialueella on menossa yt:t tai tulossa yt:t, eli se tarkoittaa, että monelta loppuvat työt. Viesti teiltä hoito- ja hoivatyötä tekeville on, että ette ansaitse kunnollista palkkaa eikä teidän työllänne ole väliä. Kaikki vielä samaan aikaan, kun meillä on valtava pula sairaanhoitajista ja yleensäkin hoitoalan työntekijöistä. Tätä on aivan mahdoton ymmärtää. En ymmärrä sitä, eikä keskusta ymmärrä sitä. Kysyn varapääministeri Purralta: [Puhemies koputtaa] miksi näin? Perustelkaa Suomen kansalle tämä teidän jääkylmä politiikkanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, työministeri Satonen, olkaa hyvä.

Ei hän ole Purra.

16.41 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä teemasta on tällä viikolla jo jonkun aikaa täällä salissa keskusteltu. Täytyy sanoa, että ensinnäkin ihmettelen sitä, että nämä puheet tästä jatkuvasta palkkakuopasta edelleen jatkuvat, vaikka tämä on vaikka kuinka moneen kertaan jo puhuttu, että tässä palkkamallissa on kyse vain ja ainoastaan siitä, että me turvataan suomalaisen viennin kilpailukyky. Ja kun juuri edellinen keskustelu oli siitä, kuinka huonossa taloustilanteessa me nyt ollaan, niin kun 40 prosenttia bruttokansantuotteesta tulee viennistä, niin eikö tässä nyt nimenomaan siitä ole kyse, että sen viennin pitäisi vetää, tai muuten meillä ei ole rahoitusta näihin julkisen sektorin palveluihin eikä palkanmaksukykyä julkisella sektorilla?

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

Ja mitä hoitajien palkkaan tulee, niin kuten se Ruotsin esimerkki on jo moneen kertaan osoittanut, julkisen sektorin sisällä pitää ja voidaan niitä palkkoja kohdentaa työvoimapuola-aloille, ja silloin varmasti hoitoala tulee huomioitua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.42 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueilla on kasvava pula hoitajista ja lääkäreistä. Alueilla on käynnissä negatiivinen kierre, jota ruokkivat alueille kohdistuvat pakkosäästöt ja myös sitten tästä resurssipulasta johtuva epävarmuus. Henkilöstö on ehtinyt jo käymään useilla alueilla, ainakin Pohjois-Pohjanmaan alueella, useita yt-neuvotteluita läpi, ja pienissä sairaaloissa, kuten esimerkiksi Oulaskankaan sairaalassa, hoitajat äänestävät jaloillaan ja siirtyvät ihan muihin hommiin.

Ministeri Juuso, uskon, että tekin haluatte, että jatkossa on julkisella sektorilla hoitajia ja lääkäreitä. Siksi kysynkin teiltä: Mitä te olette ministeriössä tehneet sen hyväksi, että meillä olisi henkilöstöä myös hoitoalalla? Ja miten saataisiin hyvinvointialueille työrauha niin, että työntekijät voisivat sitoutua työhönsä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.43 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan suuresti meidän kaikkia hoitajia, sairaanhoitajia, lähihoitajia, lääkäreitä, kuten varmaan koko Suomen kansa. Kysymys ei ole siitä, etteikö heitä arvostettaisi.

Hoitajapulaa on paikattu viime kaudella lisäämällä opiskelupaikkoja, myöskin tällä kaudella vuosina 24—25 lisäämme tuhat koulutuspaikkaa sairaanhoitajille ja vielä enemmän lähihoitajille, eli koulutuspaikkoja kyllä lisätään. Samaan aikaan hyvinvointialueilla tehdään uudelleenjärjestelyjä henkilöstön suhteen, ja useat näistä yt:istä ovatkin nimenomaan sitä, että siirretään, mietitään, missä kukakin tekee töitä, ja näin poispäin. Elikä lähdetään hieman muuttamaan mahdollisesti myöskin sitä paikkaa, missä työtä tehdään — onko kotihoito vai mahdollisesti palveluasuminen, ja näin poispäin. Samalla kun näitä yt:itä pidetään, niin meillä oikeasti on myöskin pulaa henkilökunnasta. Tämä on aika tämmöinen liukuva käsite, että koska on pulaa ja miksi meillä on yt:t. Itse tulkitsen tämän näin, että tämä nimenomaan johtuu [Puhemies koputtaa] niistä työtehtävien uudelleenjärjestelyistä, mitä hyvinvointialueilla tällä hetkellä kovasti tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.45 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viimeisenä näiden sote-palveluiden leikkauslistalla tänne eduskuntaan tulivat säästöt sairaalatoimintaan eli leikkaustoimintaan Kemissä, Savonlinnassa, Oulaisissa ja Salossa. Lisäksi yöpäivystystä ei saisi enää järjestää Iisalmessa, Jämsässä, Raahessa ja Varkaudessa.

Olen nyt perehtynyt näihin laskelmiin, jotka näiden palveluiden alasajosta on tehty. Esimerkiksi Iisalmen ja Varkauden yöpäivystysten osalta on käytetty varsin matemaattista kaavaa, jossa on päädytty yhteensä noin 1,9 miljoonan euron vuosittaiseen säästöpotenti-

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

aaliin. Samaan aikaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen johto on virkavastuulla tehnyt laskelmat, joissa on päädytty 700 000—900 000 euron säästöihin.

Mutta se, mikä on huomionarvoista: Tässä hallituksen esityksessä on lisäksi arvioitu, että yöpäivystysten sulkeminen Iisalmessa ja Varkaudessa lisää ensihoidon kustannuksia 1,15 miljoonaa euroa vuodessa. [Eduskunnasta: Oijoi!] Tämän öisen avuntarvitsijan matka-aika päivystykseen jopa kolminkertaistuu silloin, [Puhemies koputtaa] kun hätä on suurin, ja saatavat säästöt ovat joka tapauksessa mitättömät. [Puhemies: Ja kysymys!] Kysyn ministeriltä, onko tässä mitään järkeä. [Antti Kurvinen: Ei ole! — Antti Kaikkonen: Tähän pitää StV:n paneutua!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.46 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Sairaalaverkon tehostamistoimenpiteet liittyvät ennen kaikkea siihen, että meillä on pula hoitohenkilöstöstä — viittaen äskeiseen keskusteluun — mikä tarkoittaa sitä, että käytettävissä oleva lääkäri- ja hoitajatyövoima pitää kaikin tavoin yrittää kohdistaa meidän keskussairaaloihin ja yliopistosairaaloihin.

Toiseksi yöllisten käyntien lukumäärät monissa paikoissa — mitkä nyt ovat poikkeusluvalla voimassa olleet jo pitkään, myöskin Iisalmi ja Varkaus — ovat niin pieniä yöaikaan, että on katsottu, että oletusarvo on, että osa heistä, jotka yöaikaan päivystykseen tulevat, voi odottaa aamuun ja osa heistä on sellaisia, jotka eivät voi odottaa, ja he tulevat hoidon tarpeen arvioinnin kautta kuitenkin useimmiten lähetetyiksi keskussairaalaan tai yliopistosairaalaan. Kun nämä leikkaukset, vähennykset, koskevat vain yöllisiä käyntejä, niin itse asiassa [Puhemies koputtaa] koko sairaalaverkkouudistus on hyvin maltillinen esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.47 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mistä olen huolissani, on se, että nämä useat leikkaukset kohdistuvat samoihin ihmisryhmiin, kun puhutaan sosiaaliturvan leikkauksista, hyvinvointialueiden leikkauksista, ja nyt uusimmat leikkaukset, mitkä ovat tulossa, ovat nämä sote-järjestöjen leikkaukset. Sote-järjestöt tekevät erittäin tärkeää työtä sen eteen, että monet sellaiset ihmiset, jotka eivät pääse heti palveluitten piiriin, saisivat sitä ennaltaehkäisevää palvelua. Järjestöjen toiminnan kautta saadaan apua esimerkiksi mielenterveysongelmista kärsiville, syrjäytymisvaarassa oleville nuorille sekä perheväkivallan uhreille. Järjestöjen työ tukee heitä varhaisessa vaiheessa ehkäisten ongelmien syvenemistä ja parantaen ihmisten elämänlaatua. Nyt on tiedossa, että ensi vuonna sote-järjestöiltä leikataan noin 80 miljoonaa euroa ja hallituskauden loppuun mennessä yhteensä kolmannes eli 130 miljoonaa euroa. Ja nämä ovat juuri niitä ihmisiä, jotka ovat jo heikossa asemassa olevia. Kysyisinkin: miten perustelette näille ihmisryhmille nämä leikkaukset?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.48 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkaukset perustuvat siihen, että meidän on tarpeen tasapainottaa Suomen julkista

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

taloutta. Tämä on fakta, ja tämä on täällä teille kerrottu useampaan kertaan. Meidän on saatava valtiontalous hallintaan ja saatava myöskin velankäyttö hallintaan.

Tämän johdosta on tehty useita eri säästötoimenpiteitä, ja osa näistä koskee näitä niin sanottuja STEA-avustuksia sosiaali- ja terveysalan yhdistyksille. Nyt on huomattava, että ensi vuonna avustuksia leikataan 80 miljoonaa ja mielenterveysjärjestöjen jatkuvaan avustukseen kohdistuu kuitenkin vain neljän prosentin säästöt, vaikka säästöt yleensä ovat 20 prosentin luokkaa niille järjestöille, jotka saavat eniten apuja eli jotka saavat yli 200 000 euroa vuodessa. Täytyy myöskin muistaa, että avustuksia saavista yhdistyksistä 75:tä prosenttia nämä ensi vuoden säästöt eivät kosketa lainkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

16.49 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Yksi kokonaisuus, mikä rasittaa taloudellisesti hyvinvointialueita tällä hetkellä, on vuokrahenkilöstön käyttö, ja vuokrahenkilöstön käyttö sote-sektorilla kasvoi ennen kaikkea vuonna 2023, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Jos katsoo tuloksia tältä vuodelta, ne ovat edelleen hälyttäviä, ja muutamilla hyvinvointialueilla itse asiassa vuokrahenkilöstön käyttö on kasvanut, vaikka on pyritty eri keinoin suitsimaan tätä.

Muutama viikko sitten sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi ajatuksen siitä, että nyt lähdetään selvittämään niin sanottua Ruotsin mallia siihen, millä tavalla voitaisiin lähteä kitkemään vuokrahenkilöstön käyttöä. Siellä on otettu käyttöön niin sanottu sopimus, johon eri alueet Ruotsissa voivat liittyä, ja on myöskin laadittu yhteinen hintakatto, jossa on kolme eri kategoriaa riippuen siitä, missä Ruotsissa on — millä tavalla pystytään nimenomaan hillitsemään sitä, ettei joutuisi maksamaan useita tuhansia euroja eri firmoille.

Arvoisa ministeri Juuso: miten tämä valmistelu etenee sosiaali- ja terveysministeriössä, ja missä kohtaa hyvinvointialueille voisi tulla hyvää tietoa, [Puhemies koputtaa] että tällaiseen sopimukseen voisi lähteä liittymään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.51 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuokratyön kustannukset tosiaan ovat laskusuunnassa. Ne ovat olleet viime vuonna noin 600 miljoonaa euroa, tänä vuonna tähän mennessä noin 300 miljoonaa euroa, eli huomattavaa laskua on tapahtunut. Mutta totta on, että eri alueilla on hyvin erilainen tilanne, eli toiset käyttävät todella paljon vuokratyövoimaa ja toiset vähemmän.

Tässä sopimusmallissa, mistä edustaja kysyi, on mallia otettu Ruotsin kansallisesta sopimuksesta, ja siinä tosiaan on Ruotsi jaettu kolmeen eri alueeseen ja jokaiselle alueelle on määritetty kattohinta sairaanhoitajille ja lääkäreille riippuen siitä, millä pätevyydellä heidät on varustettu. Tämä malli on tällä hetkellä selvityksessä.

Tästä on hyvinvointialueita jo tiedotettu, ja tiedän, että monet hyvinvointialueet jo odottavat, koska se tulee ja millainen se on ja voivatko he siihen liittyä. Tämän tarkoituksena on tietenkin tukea hyvinvointialueita siinä, että ensinnäkin he voivat itse päättää siitä, liittyvätkö tähän sopimukseen — siihen malliin, minkä me olemme tuottamassa ministeriössä. Myöskin nähdään sitten käytännössä, [Puhemies koputtaa] miten se toimii. Samalla seuraamme tietysti tarkasti myöskin, miten tämä Ruotsissa etenee, koska tämä on [Puhemies koputtaa] aika uusi uudistus.

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.52 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ongelmana on pula työntekijöistä, niin se ei ratkea ammattilaisia vähentämällä. Uskokaa pois: hoitojonot tai hoivajonot eivät lyhene lääkäreiden ja hoitajien määrää vähentämällä. Tämä on kuitenkin se tie, jota te nyt tarjoillette ratkaisuksi eri puolille Suomea. Alueilla irtisanotaan nyt paitsi omia työntekijöitä myös yksityisten kumppanien sote-ammattilaisia. Moni hoitaja uhkaa saada lähiaikoina irtisanomislapun käteensä, ja moni hoiva-alan yrittäjä ajautuu ahdinkoon. Tämän vaikean tilanteen taustalla ja syynä on siis hallituksen politiikka eli rajut sote-leikkaukset ja sen päälle vielä kotitalousvähennyksen leikkaaminen, joka pahentaa entisestään hoiva-alan yrittäjien tilannetta. [Ben Zyskowitz: Syynä on teidän sote-uudistus!] Kysynkin nyt yrittäjyydestä ja elinkeinoista vastaavalta ministeri Rydmanilta: oletteko te tietoinen näistä hallituksen sote-alan yrittäjille aiheuttamista ongelmista, ja jos kyllä, niin miten te aiotte puuttua käynnissä olevaan kehitykseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.53 **Elinkeinoministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luonnollisestikin edustajat voivat esittää kysymyksiä sille ministerille, jolle hyväksi katsovat, mutta tietysti varmasti parasta olisi, että kysymys osoitettaisiin sille ministerille, joka on lähinnä tätä. [Antti Kurvinen: Eikö sote-yritykset kiinnosta?] Mutta ilman muuta, totta kai olemme sitä mieltä, että on hyvä, että meillä on monenlaisia palvelutuottajia, ja on ilman muuta tärkeää, että meillä on myöskin yksityistä yrittäjyyttä, ja pyrimme tietystikin luonnollisesti varmistamaan sen, että yrityksillä on riittävät edellytykset toimia. Mitä tulee esimerkiksi siihen, millä tavoin hallitus käsittelee omaa hankintalainsäädäntöään ja kaikkea tähän liittyvää, niin me pyrimme nimenomaisesti varmistamaan sen, että meillä on myöskin eri alojen yksityiset toimijat hyödynnettävissä niissä tilanteissa, joissa näistä yrityksistä on apua terveydenhuoltojärjestelmämme ja ylipäättäänkin kuntien ja julkisen sektorin toiminnan avuksi.

Frågan slutbehandlad.